

РЕЦЕНЗІЇ

О. М. ЛОЩИХІН

**СОЦІАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ : ПРОБЛЕМИ
КОНСТИТУЦІЙНОЇ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ***

Практика державного та муніципального будівництва свідчить про істотну зміну поглядів в Україні на роль місцевого самоврядування, усвідомлення його як важливої та необхідної складової демократичних перетворень та, що не менш важливо, переконання у тому, що нині настав час для послідовних і зважених практичних дій, спрямованих на зміцнення усіх складових системи місцевого самоврядування. Головне завдання полягає в тому, щоб істотно підвищити дієздатність самоврядування, його основного суб'єкта – територіальної громади щодо управління соціально-економічними процесами, його адаптацію до європейських стандартів.

© *ЛОЩИХІН Олександр Миколайович* – доктор юридичних наук, професор, декан юридичного факультету Академії муніципального управління

*Рецензія на монографію: Дробуш І. В. Соціальна функція місцевого самоврядування в Україні та конституційно-правові проблеми її реалізації : монографія / І. В. Дробуш. – Рівне: Овід, 2015. – 540 с.

На жаль, донині не сформовано єдиного бачення щодо муніципального та регіонального розвитку. Найбільш гострими проблемами є: надмірна централізація влади, яка зумовлена неповноцінним місцевим самоврядуванням на регіональному рівні управління, концентрація переважної більшості владних повноважень щодо соціально-економічного та культурного розвитку територій в діяльності органів виконавчої влади, існування в українському законодавстві правових підстав для втручання органів виконавчої влади у сферу компетенції місцевого самоврядування, що прямо суперечить принципам Європейської хартії місцевого самоврядування, європейській практиці функціонування муніципальних органів.

На часі внесення змін до Конституції України саме в частині децентралізації, яка втілить в життя принципи субсидіарності та повсюдності місцевого самоврядування, зміцнить організаційні, правові та матеріально-фінансові основи функціонування місцевого самоврядування на усіх територіальних рівнях, що свідчатиме про результативність реалізації функцій місцевого самоврядування, передусім на рівні надання відповідних соціальних послуг територіальним громадам.

Тому практика державотворення вимагає від науки конституційного та муніципального права відповідних досліджень з метою пошуку оптимальної перспективної моделі місцевого самоврядування, якісно оновлених інституційних форм муніципальної демократії. У цьому контексті особливого значення набуває проблематика дослідження природи функцій місцевого самоврядування, з'ясування сутності, змісту та особливостей кожної з функцій з метою розробки ефективного механізму їх реалізації, гарантування невід'ємного права територіальної громади на місцеве самоврядування шляхом забезпечення безпосередньої участі мешканців відповідної території у вирішенні питань місцевого значення, пошук нових форм такої участі тощо.

З огляду на це актуальність та своєчасність монографічного дослідження соціальної функції місцевого самоврядування І. В. Дробуш не викликає жодних сумнівів.

Вбачаючи безпосередній зв'язок теорії соціальної функції місцевого самоврядування з конституційним вектором подальшого розвитку України як соціальної держави з розвиненим громадянським суспільством, автор зосереджує свої зусилля на дослідженні соціальної функції місцевого самоврядування, основних, найбільш важливих концептуально-теоретичних проблемах її визначення через розкриття правової природи місцевого самоврядування, аналіз її структури, сутності та змісту; усвідомлення місця та ролі соціальної функції в системі функцій місцевого самоврядування; співвідношення соціальної функції місцевого самоврядування та соціальної функції держави; муніципально-правових проблем її розвитку у контексті трансформації взаємовідносин територіальних громад, суспільства та держави; проблем практичної реалізації соціальної функції місцевого самоврядування в умовах формування соціальної державності в Україні та, відповідно до цього, на розробці науково-практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності соціальної функції місцевого самоврядування.

Побудова автором положень монографії на базі використання здобутків філософської, соціологічної, юридичної думки, загальної теорії управління, теорії юридичних фактів, що належать як до минулого, так і сучасного періодів, забезпечили достовірність й обґрунтованість отриманих результатів.

Вдале застосування методологічного інструментарію, а саме використання комплексу загально філософських, загально теоретичних і спеціальних методів наукового пізнання, дозволило всебічно розглянути проблеми реалізації соціальної функції місцевого самоврядування в сфері соціального захисту населення, в сфері охорони здоров'я та житлово-комунального господарства, зробити неупереджені висновки та напрацювати ряд практичних рекомендацій, що становлять новизну дослідження.

Автор взяла на себе сміливість дослідити процеси діалектичної взаємодії територіальних громад, громадянського суспільства та соціальної держави як об'єктивної основи формування соціальної функції місцевого самоврядування.

Обґрунтовує взаємообумовленість таких соціальних явищ, як розвиток соціальної держави («держави загального добробуту»), становлення інституту місцевого самоврядування та формування і реалізація регіональної політики, що дозволяє з'ясувати реальну роль місцевого самоврядування у забезпеченні соціальних прав громадян в умовах демократизації державного управління. Вбачає можливість ефективної реалізації соціальної функції у контексті функціонування усіх рівнів публічної влади.

При цьому центральною ідеєю правого регулювання, яка повинна братися за основу в практичній діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні у сфері соціальної політики, є захист соціальних прав і соціальна спрямованість державно-владної діяльності, змістом якої є допомога і турбота, у тому разі, коли людина самостійно не може достатньою мірою забезпечувати себе. Від створення всебічних умов для реалізації соціальних прав кожною людиною, в тому числі й на достатній життєвий рівень, залежить ефективність соціальної політики держави в цілому.

Обґрунтовуючи соціальне призначення інституту місцевого самоврядування як максимально наближеного до людини, яка є членом територіальної громади, потребує негайного вирішення питань місцевого значення, що за своїм характером переважно мають соціальне спрямування, І. В. Дробуш наголошує на необхідності розмежування соціальної функції місцевого самоврядування та соціальної функції органів держави, в результаті якого мають бути передані не лише відповідні повноваження, спрямовані на реалізацію соціальної функції, а й матеріально – фінансові ресурси, що свідчатиме про справжні наміри представників влади зміцнювати інститут муніципальної влади в контексті євро інтеграційних процесів.

Проведене дослідження соціальної функції місцевого самоврядування дозволило зробити низку висновків, узагальнень та напрацювати відповідні пропозиції, які б не тільки істотно покращили механізм реалізації соціальної функції а й зміцнили в цілому інститут місцевого самоврядування безпосередньо в умовах формування соціальної державності в Україні.

З огляду на вище приведені, монографія І. В. Дробуш «Соціальна функція місцевого самоврядування в Україні та конституційно-правові проблеми її реалізації» є результатом актуального, науково та практично значущого, оригінального дослідження, містить низку нових структурних та змістовних елементів та є вагомим внеском у вітчизняну науку конституційного та муніципального права.